

регулювання спадкових відносин. Вісник Національної академії правових наук України. 2017. № 1(88). С. 140-151.

5. Котуха О. С. Непрямі матеріально-правові презумпції у кримінальному управлінні України. Часопис Київського університету права. 2012. № 2. С. 295-299.

УДК 342.1: 14(043.2)

Коргунова Г.М., студентка,
Юридичний факультет,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Пильгун Н.В., к.ю.н., доцент

ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКА КОНЦЕПЦІЯ НІГІЛІЗМУ

В наш час проблема правового нігілізму є досить актуальною.

Головна ознака нігілізму як суспільного явища – це заперечення або неповага до тих цінностей і норм, які є основоположними в тій або іншій сфері соціальної практики і теоретичної думки.

На певних етапах суспільного розвитку окремі верстви населення, що мають низький рівень правосвідомості і правової культури, неповажно ставляться до права, законів та правопорядку в цілому, проявляють зневагу до правових цінностей і традицій.

Аналіз сучасних підходів до розуміння правового нігілізму свідчить про відсутність єдиної точки зору в його визначенні серед представників науки.

В.А.Туманов визначає правовий нігілізм як «скептичне, негативне ставлення до права, аж до повної зневіри в його потенційні можливості вирішити соціальні проблеми так, як того вимагає соціальна справедливість».

Однією з головних причин правового нігілізму, на думку більшості дослідників є кризовий стан суспільства.[1, с. 6]

Протягом багатьох століть історія нашого народу була глибоко трагічна, і це не могло не проявитися у всіх сферах життя, в тому числі і в праві, тому правовий нігілізм в Україні має глибокі історичні корені.

Розвитку правового нігілізму сприяв і вхід України до складу СРСР, який потягнув за собою порушення прав і свобод людини, створення репресивного законодавства, недосконалість правосуддя і його залежність від виконавчої влади, які стали нормою життя. У ті часи нелюдина, її життя і здоров'я, честь і гідність недоторканість і безпека, а влада вважалася найвищою соціальною цінністю, що кваліфікувалась як одна з визначних засад радянської історії. Унаслідок цього право і закон розглядалися як другорядні щодо держави явища.

Підґрунтям для правового нігілізму була і залишається відсутність гуманітарного змісту права, виникає невідповідність між правовим цінностями, що пропагандуються, і потребами та інтересами людей.

Витоки нігілізму проявляються у владних структурах СРСР, тому що становлення національної свідомості та правової культури відбувалося в умовах, які сприяли формуванню правового нігілізму серед населення [2, с. 4].

Правовий нігілізм мав дві форми: теоретичну і практичну.

Правовий нігілізм, – вказують О. Скакун і Д. Бондаренко, – це деформований стан правосвідомості особистості, суспільства, групи, що характеризується переоцінкою можливостей права, сприйняттям права як найвищої цінності, яка підпорядковує собі усі інші”

Багатовікова правова незабезпеченість суспільства, нерівність перед законом і судом, правовий цинізм уряду та інших вищих органів влади, попрання національної самобутності народу — все це «вбило всяку повагу до законності» в Україні.

На мою думку, духовність українського народу багато в чому визначалася його історичною долею, оскільки генетична пам'ять народу – явище складне і може проявитися в будь-якій сфері суспільного життя.

Проблема осмислення нігілізму як філософсько-етичного, ідеологічного явища свого часу перебувала в центрі уваги Конфуція, Л.Толстого, Ф.Достоевського та Ф.Ніцше.

Виразниками нігілізму в теоретичній думки були мислителі самого різного толку і самих різних напрямків філософської думки - від Прудона, Бакуніна та Кропоткіна до Ніцше, Гайдеггера та багатьох інших. [3, с. 2]

Еріх Фромм запропонував підходити до нігілізму як до одного з механізмів психологічного захисту.

Він вважав, що центральною проблемою людини є внутрішньо властиве людському існуванню протиріччя між буттям «кинутої в світ мимом своєї волі» і тим, що вона виходить за межі природи завдяки здатності усвідомлювати себе, інших, минуле і майбутнє.

На особистісному рівні правовий нігілізм виступає в двох якостях: як стан настроїв і як спосіб дій, лінія поведінки.

Проголошений Ніцше нігілізм характеризує специфіку постмодерністської філософії, яка, за визначенням Ліотара, представляє собою «війну цілому». Все те, що так чи інакше відображає дух цієї інтелектуальної течії, проголошується актуальним і сучасним. Філософія нігілізму у Ніцше поставала з проблеми цінностей.[2, с. 140]

А. Глюксман вважав, що нігілізм аж ніяк не одержимий небуттям або запереченням, він скоріше навіть «позитивний», являє собою «активну силу», що реалізує розрізнявальну, «стверджувальну» міць буття.

Ж. Бодрійяр розглядає нігілізм як нігілістичний рух, що зачіпає всі

сторони життя сучасної культури і призводить в кінцевому рахунку до зникнення самого нігілізму, коли він більше не зустрічає нічого, щоб йому протистояло, і, по суті справи, розчиняється сам у собі.

Розробляючи тему нігілізму, Ж. Бодрійяр ставить питання про перехід або мутацію нігілізму в його нові форми, адаптовані до сучасних реалій і які адаптують їх до себе. [1, с. 3]

Отже, можна зробити висновок, що на нігілізм в нашій державі великий вплив мають історичні та філософські аспекти, які закладені в поколіннях людей, які перебували в умовах радянського режиму, який наклав свій відбиток у формуванні свідомості людей.

Література

1. Б.С.Бачур Правовий нігілізм: історико-філософський аспект:// Вісник ОНУ ім. І.І. Мечникова, - т.19, вип. 1, 2014 – 28 с.

2. Ткаля О.В. Історичні передумови українського правового нігілізму: // Конференція, «Новітні наукові дослідження держави і права»: Одеська юридична академія, - Миколаїв, 2012 – с. 6

3. Дручек О. В. Правовий нігілізм: підходи до розуміння / О. В. Дручек // Форум права. –2009. – № 2. – С. 140–144

УДК 321:94(043.2)«1648/1657»

Корнєєва А. В., студентка,
Юридичний факультет,
Дніпровський гуманітарний університет, м. Дніпро, Україна
Науковий керівник: Макушев П.В., д.ю.н., професор

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНО-ПРАВОВОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ ЗА ЧАСІВ Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Процесу розвитку української держави і права завжди була притаманна складність і суперечливість. Особливо ж ці риси виявилися в ті часи, коли відбувався революційний злам старих державних інститутів. Саме таким етапом в історії держави та права України став період гетьманування Б. Хмельницького (1648 – 1657 рр.), коли замість існуючих на території України інститутів Польщі встановлювалися самобутні національні державні інституції.

Про прагнення Б. Хмельницького до об'єднання України з Росією свідчать понад три десятки його листів до російського царя, але підписані між ними «Березневі статті» 1654 р. з одного боку висували козацькі вимоги щодо майбутнього України, а з іншого – підтверджували їх і надавали автономію Україні у складі Російської держави. Весь устрій Гетьманщини пристосувався до устрою Речі Посполитої і до козацької військової організації, запозиченої з Запорізької Січі, а найслабшим